

مطالعه جابجایی‌های دامنه گسیل‌های صوتی حاصل اعوجاج گوش در پی مواجهه با سروصدا

محمد رنجبریان^۱، حامد ندری^۱، مهدی اکبری^۲، علی خوانین^{*}^۳، اکرم پوربخت^۲

۱. گروه مهندسی بهداشت حرفه‌ای، دانشکده بهداشت، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی

۲. گروه شناوایی‌شناسی، دانشکده توانبخشی، دانشگاه علوم پزشکی ایران

۳. گروه مهندسی بهداشت حرفه‌ای، دانشکده علوم پزشکی، دانشگاه تربیت مدرس

چکیده

مطالعه حاضر با هدف بررسی گسیل‌های صوتی حاصل اعوجاج در خوکچه‌های مواجهه یافته با سروصدا انجام شد. در این مطالعه ۱۰ سر خوکچه هندی در دو گروه کنترل (بدون مواجهه با سروصدا) و گروه مواجهه با سروصدا (مواجهه با سروصدای سفید با تراز فشار صدای ۹۵ دسی‌بل، ۶ ساعت در روز، ۵ روز در هفته برای مدت ۲ هفته متوالی) در اتاقکی از جنس پلگسی‌گلاس مطالعه شدند. گسیل‌های صوتی حاصل اعوجاج گوش قبل از مواجهه و ۲ هفته بعد از پایان مواجهه به منظور ثبیت آستانه دائم، با دستگاه تحلیل‌گر گسیل صوتی ثبت شدند. تفاوت معناداری در دامنه‌های دی‌پی‌ای‌ای‌ای در تمام بسأمدھای مورد بررسی، در گروه مواجهه با سروصدا، با بیشترین و کمترین افت در بسأمدھای ۱/۱۲ تا ۶/۲۴ و ۳۹۳۷ و ۵۶۲ (به ترتیب با ۶/۲۴ و ۱/۱۲ دسی‌بل) مشاهده شد. افت دامنه دی‌پی‌ای‌ای‌ها در نتیجه مواجهه با سروصدا می‌تواند نشان‌دهنده اثرات نامطلوب سروصدا در کاهش عملکرد یاخته‌های مویی خارجی باشد. بنابراین حفاظت شناوایی در محیط‌های پر سروصدا ضروری است.

کلید واژه: دی‌پی‌ای‌ای‌ای، سروصدا، خوکچه هندی.

و ۷ الی ۱۰ روز ادامه دارد که باعث فعال‌سازی مسیرهای آپویوتیک و در نهایت می‌تواند منجر به مرگ یاخته شود [۱]. افت شناوایی ناشی از سروصدا به طور تدریجی بعد از یک دوره طولانی (۸-۱۰ سال) مواجهه با تراز سروصدای بالای ۸۵ دسی‌بل برای ۸ ساعت در روز رخ می‌دهد [۴]. اثر تبهگنی (دژنراسیون) سروصدا بر شناوایی به شدت و طول مدت مواجهه بستگی دارد، به طوریکه سروصدای شدید باعث آسیب‌های مکانیکی به اندام شناوایی با عالمی چون پارگی غشای تیمپانیک می‌شود [۵]. علی‌رغم اینکه مطالعات زیادی اثرات سروصدا را بر روی گوش داخلی بررسی کرده‌اند اما براساس نتایج، فرضیه‌های مختلفی از جمله آسیب مکانیکی، ایسکمی، آسیب اکسایتوکسیک، خستگی متابولیکی و عدم تعادل یونی در مایعات گوش داخلی [۷-۵] در مورد آسیب ناشی از سروصدا وجود دارند، که سهمی از این تنافض را به تفاوت در گونه‌های حیوانی مورد مطالعه نسبت داده‌اند [۹-۸]. حلزون به

۱. مقدمه
مواجهه با سروصدای زیاد به صورت مستمر یا منقطع، یکی از علل عمده اختلالات شناوایی می‌باشد. افت شناوایی ناشی از سروصدا، یک فرآیند حسی-عصبی می‌باشد، که با آسیب یاخته‌های (سلول‌های) حسی مویی حلزونی گوش همراه است و منجر به افت شناوایی یا تغییر آستانه دائم و اغلب یک‌طرفه می‌شود [۱]. اما، سروصدای خفیف در مرحله اول باعث تغییرات متابولیکی این یاخته‌ها به‌شکل تغییر تعادل یونی در مایعات حلزونی و تبهگنی (دژنراسیون)^۱ یاخته‌های دیوار جانبی می‌شود. بعداً هم، سبب تغییر آستانه موقت شناوایی گشته که البته، بعد از مدتی به تراز طبیعی می‌رسد [۲]. بعد از مواجهه با سروصدایی که باعث تغییرات متابولیکی می‌شود، تشکیل گونه‌های فعل اکسیژن (رادیکال‌های آزاد) بلا فاصله شروع

* نویسنده پاسخگو: khavanin@modares.ac.ir

^۱ Degeneration

گوش بیرونی منتقل شده که از طریق میکروفون مینیاتوری در سنجنده ابزار گسیل صوتی گوش قابل ثبت است [۱۲، ۱۸]. یکی از انواع گسیل‌های صوتی، گسیل‌های صوتی حاصل اعوجاج گوش می‌باشد. دی‌پی‌ای‌ای^۷ توسط کوکله^۸ طبیعی زمانی ایجاد می‌شود که دو تون خالص یا محرك اولیه بطور همزمان در بسامدهای f_1 و f_2 ($f_1 < f_2$) و شدت‌ها L_1 و L_2 ($L_2 < L_1$) به گوش ارائه شوند. مفیدترین مزیت دی‌پی‌ای‌ای عملکرد بهتر در ناحیه ۴ کیلوهرتز که حساس‌ترین بسامد در افت شناوایی ناشی از صدا است، می‌باشد [۱۹]. مطالعات نشان داده‌اند که مواجهه با صدا منجر به آسیب یاخته‌های مowie خارجی و باعث کاهش یا حذف دی‌پی‌ای‌ای می‌شود [۲۰]. در مطالعه حاضر اثر مواجهه تراز فشار صدای ۹۵ دسی‌بل شبیه‌سازی شده (در دامنه بسامدی ۵۰۰ تا ۸۰۰۰ هرتز) با برنامه مواجهه روزانه ۶ ساعت، ۵ روز در هفته برای دو هفته پیاپی بر روی تغییرات دامنه گسیل‌های صوتی حاصل اعوجاج گوش خوکچه هندی انجام گرفت.

۲. مواد و روش

از تعداد ده سر خوکچه هندی نر سالم (۴ تا ۶ هفته‌ای) با دامنه وزنی ۲۰۰-۳۰۰ گرمی تهیه شده از انسستیتو پاستور ایران در این مطالعه استفاده شد. به منظور سازگاری حیوانات، سه روز قبل از شروع مواجهه در شرایط آزمایشگاه قرار گرفتند و در طول دوره مواجهه، غذای مخصوص^۹ و آب به صورت آزادانه در دسترس حیوانات بود. شرایط آسایش حیوانات براساس اصول ذکر شده در بیانیه هلسینکی بود. همچنین، مطالعات بر روی الگوهای حیوانی، از جمله دما (23 ± 3)، رطوبت نسبی ($55 \pm 10\%$)، تهويه مورد نياز (ده بار جايچاي هوا در دقيقه) و صدای زمينه (45 dB(A) در طول دوره مواجهه و بعد از مواجهه (دوره بازيابي (ريکاورى)) در حيوان خانه مرکز تحقيقات علوم اعصاب دانشگاه علوم پزشكى شهيد بهشتى تأمین شد. حيوانات به دو گروه كنترل و گروه مواجهه که با تراز صدای 95 ± 1 دسی‌بل با دامنه بسامدی $500-8000$ هرتز

⁷ DPOAE; Distortion Product OtoAcoustics Emissions.

⁸ Cochlear

⁹ Plates

عنوان اندام هدف در مطالعات گزارش شده است. در بين اندام کورتی و روی غشای پایه دو نوع یاخته حسی مowie شامل سه ردیف یاخته‌های خارجی^۱ و یک ردیف یاخته‌های داخلی^۲ قرار دارند، به طوریکه هر صدای تولید شده با توجه به خصوصیات بسامدی مختص به خود در موقعیت‌های مکانی مختلف در امتداد غشای پایه، منجر به حرکت لرزشی مجرای (کانال) کورتی و در پی آن جايچاي یاخته‌های مowie خارجی می‌شود. البته، موج انتقال یافته تقویت و به یاخته مowie داخلی منتقل و منجر به پاسخ می‌شود. یاخته‌های مowie خارجی ردیف سوم، دوم و اول به ترتیب دارای بیشترین حساسیت و آسیب‌پذیری نسبت به یاخته‌های داخلی می‌باشند [۱۰]. در اکثر بررسی‌های افت شناوایی در انسان از روش(های) رفتاری شناوایی سنجشی (اودیومتریک)^۳ که یک روش سایجکتیو^۴، زمان‌بر و با حساسیت کم نسبت به تغییرات کوچک در آستانه‌های تون خالص است، انجام می‌شود. اخيراً از یک روش دقیق، واقعی، سریع و غيرتهاجمی و حساس‌تری موسوم به گسیل‌های گوش‌صوتی (صوتی گوش)^۵ خودبه‌خودی که اطلاعات مهمی از وضعیت یاخته‌های مowie بیرونی به عنوان اولین هدف صدای با تراز بالا را نشان می‌دهد، یاد شده است [۱۱-۱۲]. به طوریکه مطالعات بر این باورند که این روش شناوایی‌سننجی می‌تواند نشانه‌های آسیب حلزونی را زودتر از شناوایی سنجی (اودیومتری)^۶ استاندارد آستانه‌های تون خالص نشان دهد [۱۳-۱۶]. آی‌ای‌ای-ها صدای‌های با تراز کم و منشاء داخل حلزونی‌اند، که برای اولین بار توسط کمپ مطرح شد [۱۷]. در واقع منبع اولیه انرژی ارتعاشی مورد نیاز برای تولید گسیل‌های صوتی در پستانداران، معمولاً جنبش برقی سه ردیف یاخته‌های مowie بیرونی می‌باشد، به طوریکه این انرژی ارتعاشی در گوش داخلی به همان اندازه در جهت عکس در امتداد غشای پایه به خوبی عمل می‌نماید و مقداری از انرژی صوتی موج انتقالی برگشتی از حلزون نشست کرده و از طریق گوش میانی به

¹ Outer Hair Cell

² Inner Hair Cell

³ Audiometric

⁴ Subjective

⁵ OtoAcoustic Emission

⁶ Audiometry

بازه‌ی بسامدی ۵۰۰-۱۰۰۰۰ هرتز در یک اتاق صوتی ثبت شدند. هم دامنه‌های دی‌پی و هم نسبت علامت به نوفه (سیگنال به نویز) در f_1 -۲۴۰ اندازه‌گیری و نسبت به میانگین هندسی f_2 و نقطه‌گذاری شدند. تفاوت بیشتر از ۶ دسی‌بل بین دامنه گسیل و تراز سروصدا زمینه به عنوان معیار دی‌پی‌ای‌ای طبیعی تعریف شده است.

تجزیه و تحلیل آماری نتایج این مطالعه با تراز معناداری کلیه آزمون‌ها برابر با ۰،۰۵، با استفاده از نرم‌افزار اس‌پی‌اس‌اس.۲۲ و ترسیم نمودارها با استفاده از نرم‌افزار اکسل ۲۰۰۷ انجام گرفت. بررسی بهنجاری (نممال بودن) توزیع داده‌ها با استفاده از آزمون شاپیرو-ولیک و مقایسه میانگین دامنه دی‌پی‌ای‌ای قبل و بعد از دوره مواجهه (روز صفر و روز ۲۶-ام) در بسامدهای مورد مطالعه در دو گروه کنترل و گروه مواجهه با سروصدا با استفاده از آزمون تی زوجی، جهت بررسی میزان تغییرات میانگین دامنه دی‌پی‌ای‌ای در نتیجه مواجهه با سروصدا انجام شد.

۳. نتایج

آزمون تی زوجی تفاوت معناداری بین دامنه‌های دی‌پی‌ای‌ای اندازه‌گیری شده در بسامدهای مورد بررسی در روز صفر و روز ۲۶-ام، نشان نداد (شکل ۱). اما، این آزمون اختلاف معناداری بین دامنه‌های دی‌پی‌ای‌ای اندازه‌گیری شده در همه بسامدهای مورد بررسی در روز صفر و روز ۲۶-ام، در گروه مواجهه با سروصدا نشان داد (شکل ۲). این اختلاف در بسامدهای پایین و بالا دارای مقادیر کمتری نسبت به بسامدهای میانی بوده است. میانگین افت دامنه‌های دی‌پی‌ای‌ای در این گروه دارای دامنه تغییرات ۱/۱۲ تا ۱/۱۴ بوده است. بسامدهای ۳۹۳۷، ۳۰۹۳ و ۵۹۰۶ به ترتیب با ۱/۱۲، ۱/۱۴ و ۱/۱۳ دارای بیشترین و بسامدهای ۵۶۲ با ۱/۱۲ دارای کمترین افت دامنه بودند.

۴. بحث

وجود اختلاف معنادار بین دامنه دی‌پی‌ای‌ای‌ها، قبل و بعد از مواجهه با سروصدا و همچنین عدم وجود این اختلاف معنادار در گروه کنترل حاکی از اثرات سروصدا در کاهش دامنه دی‌پی‌ای‌ای‌ها یا به عبارتی کاهش

با برنامه مواجهه ساعت ۹:۰۰ تا ۱۵:۰۰ روز در هفته برای دو هفته متوالی مواجهه داشتند، تقسیم شدند. مواجهه با صدا در یک اتاق ک کاملاً بازآواز جنس پلکسی‌گلاس^۱ انجام گرفت. حیوانات در طول اندازه‌گیری گسیل‌های صوتی حاصل اعوجاج گوش با مخلوطی از زیلزین (۱۰ mg/kg) و کتامین (۴۰ mg/kg) به صورت داخل صفاقی بی‌هوش شدند.

برای مواجهه حیوانات با سروصدا در یک اتاق (با ابعاد ۴۰۰ مم × ۳۵۰ مم × ۱۸۰ مم) از جنس پلکسی‌گلاس شفاف قرار گرفتند. نوفه سفید با پهنه‌ی باند ۵۰۰-۸۰۰ هرتز با توزیع انرژی برابر در طیف بسامدی اوکتاویاند و تراز فشار صدایی ۹۵±۱ دسی‌بل با نرم‌افزار موسوم به سیگنال^۲ تولید، توسط نرم‌افزار کول ادیت پرو^۳ (شرکت نرم‌افزار سینترلیم^۴) روی رایانه اجرا و از طریق تقویت‌کننده (آمپلی‌فایر) نمونه ای‌اس-۲۰۰۰-۱ اس^۵ تقویت و در نهایت توسط دو بلندگوی (اسپیکر) نمونه لاجی‌تک-زد^۶ ۲۰۰ که با فاصله ۱۵۰ میلی‌متر از کف، در بالای اتاق نصب شده بودند، ایجاد شد. پایش مداوم تراز صدا در طول دوره مواجهه در فواصل زمانی منظم (۵ دقیقه‌ای) به وسیله دستگاه صداسنج (برول و کیائر، نمونه ۲۲۳۸ مدلی‌ای‌تور^۷) برای اطمینان از یکنواخت بودن صدای تولید شده در

اتاق مواجهه با میزان انحراف ۱ دسی‌بل انجام گرفت. عملکرد یاخته‌های مویی بیرونی گوش حیوانات با استفاده از تحلیل‌گر گسیل صوتی گوش^۸ انجام شد، به طوریکه قبل از شروع مواجهه (ثبت دامنه‌های پایه دی‌پی^۹، و بعد از دو هفته وقفه برای تثبیت آستانه‌ها یا دوره بازیابی (ریکاوری) (ثبت تغییرات آستانه دائم) دامنه‌های دی‌پی‌ای‌ای گوش ثبت شدند. دی‌پی-نگاشتها (گرامها)^{۱۰} با استفاده از دو محرك دو تون خالص یا محرك اولیه (با تراز فشار $L_1 = 65 \text{ dB}$ و $L_2 = 55 \text{ dB}$) به طور همزمان در بسامدهای f_1 -۱/۲۲ و f_2 -۱/۱۲ دارای

¹ Plexiglas

² Signal

³ Cool Edit Pro

⁴ Syntillium Software Corporation Co

⁵ ES-2000s

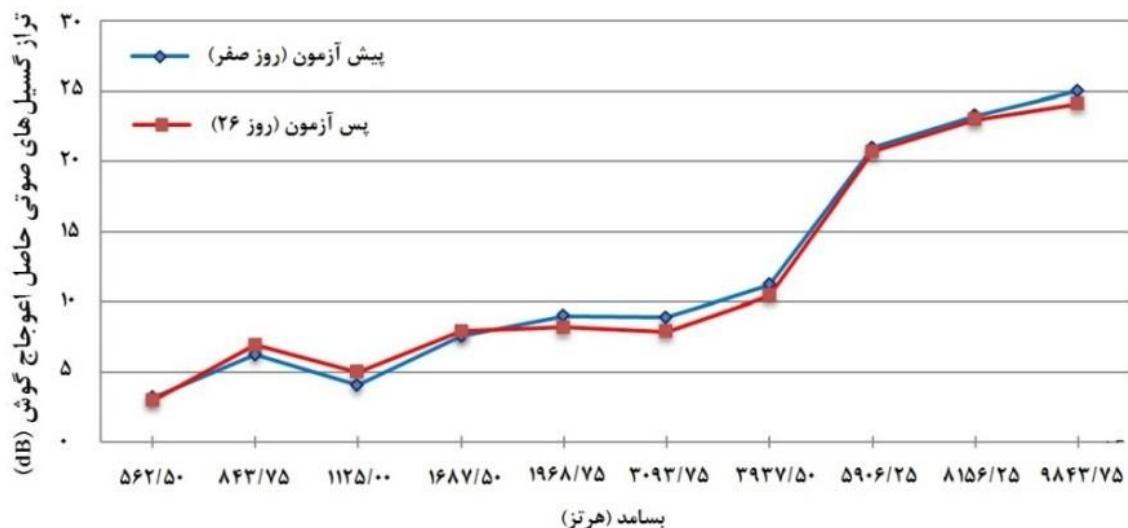
⁶ Logitech z200

⁷ Brüel & Kjaer, Model 2238 Mediator

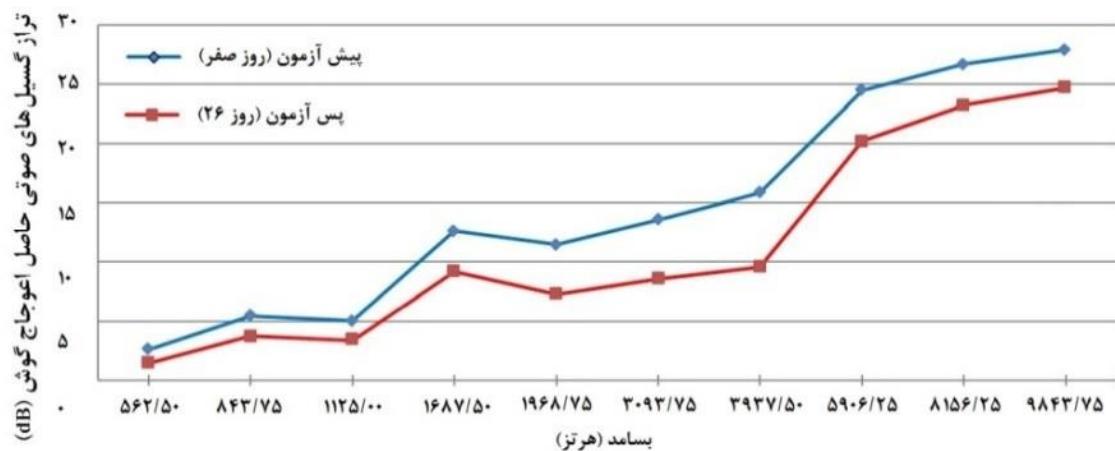
⁸ HOMOTH Co, Germany DPOAEs 4000 I/O

⁹ DP; Distorsion Product

¹⁰ DP-gram

شکل ۱ میانگین دامنه دی‌پی‌آی‌ایی در بسامدهای مورد مطالعه در گروه کنترل.

شکل ۲ میانگین دامنه دی‌پی‌آی‌ایی در بسامدهای مورد مطالعه در گروه مواجهه با سروصدا.

با نتایج مطالعات امریج^۱ و همکاران با گونه حیوانی خوکچه در بررسی اثرات سروصدای صنعتی بر دامنه دی‌پی‌آی‌ایی و آسیب یاخته‌های مویی [۲۱]، سالیمان^۲ و همکاران با گونه حیوانی خوکچه در بررسی اثر سروصدا و ارتعاش بر کوکله [۱۹] و موسوی و همکاران با گونه حیوانی خرگوش در بررسی اثر سروصدا بر دامنه دی‌پی‌آی‌ایی [۲۲] سازگاری دارد. در بین جوندگان براساس مطالعات، رت نسبتاً به بسامدهای پایین غیر حساس بوده و بیشترین حساسیت را در دامنه ۸-۱۰ کیلوهرتز دارد. خوکچه به بسامدهای پایین نسبت به رت

عملکرد یاخته‌های مویی خارجی حلزون می‌باشد. همان‌طوری که در شکل ۲ نشان داده شده است، بیشترین افت دامنه دی‌پی‌آی‌ایی‌ها مربوط به بسامدهای ۵۹۰۶، ۳۹۳۷ و ۳۰۹۳ (بسامدهای میانی) به ترتیب با ۶,۲۴، ۵,۰۳ و ۴,۳۵ بوده است. روند افت دامنه به گونه‌ای می‌باشد که بعد از بسامدهای میانی، بیشترین افت دامنه با میانگین ۳,۶ متوجه بسامدهای ۱۰ تا ۱۰ کیلوهرتز (بسامدهای بالا) است. همچنان، کمترین افت دامنه با میانگین ۲,۴ مریبوط به بسامدهای ۵۰۰۰-۲۰۰۰۰ هرتز (بسامدهای پایین) می‌باشد.

در مطالعه حاضر، بیشترین افت دامنه دی‌پی‌آی‌ایی‌ها در بسامدهای میانی (۳-۶ کیلو هertz) رخ داده است، که

¹ Emmerich
² Soliman

کامل به انسان تعمیم داد. البته، می‌توان به عنوان یک تلنگری برای محافظت بیشتر از سامانه شنوازی از آن نتایج استفاده کرد. با توجه به مزیت‌های گسیل‌های صوتی گوش، این روش در محیط‌های صنعتی برای تشخیص افت شنوازی ناشی از سروصدای انسان روش جایگزین شنوازی‌سنجدی (ادیومتری) گوش خالص برای پایش عملکرد کوکله در مواجهه با سروصدای پیشنهاد شده است [۲۷-۲۸]. در مطالعه‌ای انسانی با هدف ارزیابی افت شنوازی ناشی از سروصدای استفاده از شنوازی‌سنجد و دی‌پی‌آی‌ای‌ی، نشان داده شد که افت دامنه دی‌پی‌آی‌ای‌ی-ها در افراد در معرض مواجهه با سروصدای دارای شنوازی‌نگاشت (ادیوگرام) طبیعی نسبت به گروه مرجع (بدون مواجهه و دارای شنوازی‌نگاشت طبیعی) دارای اختلاف معناداری است. بنابراین، افت دامنه دی‌پی‌آی‌ای‌ی-ها در بسامد ۱-۶ کیلوهرتز ناشی از سروصدای قبل از نمایان شدن اثرات افت آن در شنوازی‌نگاشت می‌تواند بیانگر آسیب یاخته‌های مویی خارجی باشد [۱۲]. هم‌چنین، بُگر^۲ در مطالعه خود نشان داد که با افزایش میزان مواجهه کارگران (با شنوازی طبیعی) با سروصدای میانگین دامنه دی‌پی‌آی‌ای‌ی-ها در تمام بسامدها و به طور غالب در بسامد ۶ کیلوهرتز دست خوش افت می‌شود [۲۹].

۵. نتیجه‌گیری

این مطالعه نشان داد که مواجهه سروصدای مداوم در حیوانات باعث افت دامنه دی‌پی‌آی‌ای‌ی می‌شود که ممکن است در نتیجه آسیب یاخته‌های مویی بیرونی باشد. براساس نتایج مطالعات، حتی مواجهه با سروصدای برابی مدت دو ساعت می‌تواند منجر به آسیب شدید و غیرقابل‌پیش‌بینی شود. لذا، حفاظت شنوازی می‌بایست در همه محیط‌های پر سروصدای بدون در نظر گرفتن مدت زمان مواجهه با سروصدای اعمال شود.

۶. تشکر و قدردانی

نویسنده‌گان کمال تشکر و قدردانی از حمایت مالی دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی را دارند.

حساس‌تر است، اما بیشترین حساسیت در بسامدهای مشابه رت رخ می‌دهد [۲۴-۲۳]، به طوری که می‌توان بیان کرد با نتایج مطالعه حاضر مشابهت دارد.

در صنایع با توجه به نوع فرآیند و ماشین‌آلات، انواع مختلفی از سروصدای تولید می‌شوند، به طوری که انواع مختلف سروصدای اثرات مختلفی روی دی‌پی‌آی‌ای‌ی دارند. براساس نتایج مطالعات، تغییرات دامنه‌های الکتروفیزیولوژیکی از جمله دامنه دی‌پی‌آی‌ای‌ی معنکس‌کننده عملکرد یاخته‌های مویی خارجی می‌باشند و در موارد افت این دامنه تغییرات ریخت‌شناسی (مورفو‌لولوژیکی) و آسیب یاخته‌های مویی حلزون گوش مشاهده شده‌اند. در این خصوص می‌توان به مطالعات سلیمان و همکاران [۱۷]، دیویس^۱ و همکاران [۲۵] و امربیج و همکاران [۱۷] اشاره کرد. در مطالعه امربیج و همکاران اثر انواع مختلف صدای صنعتی بر تغییرات دامنه دی‌پی‌آی‌ای‌ی و آسیب یاخته‌ی بررسی شد به طوری که سروصدای با باند پهن، دامنه دی‌پی‌آی‌ای‌ی در خوکچه را در تمام بسامدهای مورد بررسی (با بیشترین افت در ناحیه بسامدهای میانی) و سروصدای با بسامد پایین یا میانی دامنه دی‌پی‌آی‌ای‌ی در بسامدهای میانی یا بالا کاهش داد. بعلاوه توافقی مثبت بین افت دی‌پی‌آی‌ای‌ی-ها با میزان از بین رفتن یاخته‌های مویی به ویژه در صدای نوع باند پهن گزارش شد [۲۶]. هم‌چنین، در مطالعه‌ای دیگر امربیج و همکاران با بررسی اثرات مواجهه با صدای صنعتی (مواجهة ۲ ساعتی) بر دامنه دی‌پی‌آی‌ای‌ی-ها در خوکچه هندی افت معناداری را در دامنه دی‌پی‌آی‌ای‌ی-ها در بسامدهای مرکزی در ساعات اولیه بعد از مواجهه گزارش کردند. به طوری که در بازه زمانی چهار ماه بعد از مواجهه دامنه دی‌پی‌آی‌ای‌ی-ها، در ۷۰ درصد موارد با یک بازیابی (ریکاوری) جزیی و در ۱۶ درصد حیوانات بدون بازیابی (ریکاوری) گزارش شد. ضمناً تغییرات ریخت‌شناسی ناشی از مواجهه با این صدا در دورهای میانی حلزون به صورت از بین رفتن یاخته‌های مویی گزارش شد [۲۱].

با توجه به اینکه دامنه دی‌پی‌آی‌ای‌ی-ها جوندگان دارای الگوی متفاوت و دامنه بیشتری است [۲۵] بنابراین، نتایج این مطالعه و سایر مطالعات حیوانی را نمی‌توان به طور

² Boger

¹ Davis

- [13] N. Seixas, S. Kujawa, S. Norton, L. Sheppard, R. Neitzel, A. Slee, "Predictors of hearing threshold levels and distortion product otoacoustic emissions among noise exposed young adults," *Occupational and Environmental Medicine*, vol. 61, no. 11, pp. 899-907, 2004.
- [14] A. Desai, D. Reed, A. Cheyne, S. Richards, D. Prasher, "Absence of otoacoustic emissions in subjects with normal audiometric thresholds implies exposure to noise," *Noise and Health*, vol. 1, no. 2, pp. 58-65, 1999.
- [15] J. Attias, M. Furst, V. Furman, I. Reshef, G. Horowitz, I. Bresloff, "Noise-induced otoacoustic emission loss with or without hearing loss," *Ear and Hearing*, vol. 16, no. 6, pp. 612-618, 1995.
- [16] D. Prasher, W. Sułkowski, "The role of otoacoustic emissions in screening and evaluation of noise damage," *International Journal of Occupational Medicine and Environmental Health*, vol. 12, no. 2, pp. 183-192, 1995.
- [17] S. Soliman, M. El-Atreby, S. Tawfik, E. Holail, N. Iskandar, A. Abou-Setta, "The interaction of whole body vibration and noise on the cochlea," *International Congress Series*, vol. 1240, pp. 209-216, 2003.
- [18] M.P. Gorga, S.T. Neely, P.A. Dorn, "Distortion product otoacoustic emissions in relation to hearing loss," *Otoacoustic emissions: Clinical applications*, pp. 243-272, 2002.
- [19] G.A. Manley, R.R. Fay, A.N. Popper, "Active Processes and Otoacoustic Emissions in Hearing," Springer, 2008.
- [20] G.W. Harding, B.A. Bohne, M. Ahmad, "DPOAE level shifts and ABR threshold shifts compared to detailed analysis of histopathological damage from noise," *Hearing Research*, vol. 174, no. 1, pp. 158-171, 2002.
- [21] E. Emmerich, F. Richter, U. Reinhold, V. Linss, W. Linss, "Effects of industrial noise exposure on distortion product otoacoustic emissions (DPOAEs) and hair cell loss of the cochlea-long term experiments in awake guinea pigs," *Hearing Research*, vol. 148, no. 1, pp. 9-17, 2000.
- [22] SA. Moussavi-Najarkola, A. Khavanin, R. Mirzaee, M. Salehnia, M. Akbari, H. Asilian, "Study of noise effects on rabbit's hearing status using distortion product otoacoustic emissions," *Audiology*, vol. 20, no. 2, pp. 113-124, 2011.

۷. فهرست منابع

- [1] M. Sliwinska-Kowalska, A. Davis, "Noise-induced hearing loss," *Noise and Health*, vol. 14, no. 61, pp. 274-280, 2012
- [2] A.S. Nordmann, B.A. Bohne, G.W. Harding, "Histopathological differences between temporary and permanent threshold shift," *Hearing Research*, vol. 139, no. 1, pp. 13-30, 2000.
- [3] D. Yamashita, H-Y. Jiang, J. Schacht, J.M. Miller, "Delayed production of free radicals following noise exposure," *Brain Research*, vol. 1019, no. 1, pp. 201-209, 2004.
- [4] A.C. Johnson, T.C. Morata, "The nordic expert group for criteria documentation of health risks from chemicals: 142. Occupational exposure to chemicals and hearing impairment," *Arbets-och miljömedicin*, University of Gothenburg, 2010.
- [5] P. Mannström, "The effect of caloric restriction on age-related hearing loss and the impact of repeated sound exposure," Department of Neuroscience, Karolinska Institutet, Stockholm, Sweden, 2013.
- [6] J.J. Hawkins, "The role of vasoconstriction in noise-induced hearing loss," *The Annals of Otology, Rhinology, and Laryngology*, vol. 80, no. 6, pp. 903-913, 1971.
- [7] C. Pierre, C.M. Thais, H. OiSaeng, "Chemical exposure and hearing loss," *Disease-a-Month*, vol. 24, pp. 119-138, 2013.
- [8] N. Cappaert, S. Klis, H. Muijsen, B. Kulig, "Differential susceptibility of rats and guinea pigs to the ototoxic effects of ethyl benzene," *Neurotoxicol Teratol*, vol. 24, pp. 503-510, 2002.
- [9] R. Lataye, P. Campo, B. Pouyatos, B. Cossec, V. Blachère, G. Morel, "Solvent ototoxicity in the rat and guinea pig," *Neurotoxicology and Teratology*, vol. 25, no. 1, pp. 39-50, 2003.
- [10] P.W. Alberti, "The Anatomy and Physiology of the Ear and Hearing," University of Toronto 2001.
- [11] D. Kemp, "Otoacoustic emissions, their origin in cochlear function, and use," *British Medical Bulletin*, vol. 53, pp. 223-241, 2002.
- [12] V. Atchariyasathian, S. Chayarpham, S. Saekhow, "Evaluation of noise-induced hearing loss with audiometer and distortion product otoacoustic emissions," *Medical Journal of The Medical Association of Thailand*, vol. 91, no. 7, pp. 1066-1071, 2008.

- [23] R. Heffner, H. Heffner, B. Masterton, "Behavioral measurements of absolute and frequency-difference thresholds in guinea pig," *The Journal of the Acoustical Society of America*, vol. 49, no. 6B, pp. 1888-1895, 1971.
- [24] A. Brown, "Acoustic distortion from rodent ears: A comparison of responses from rats, guinea pigs and gerbils," *Hearing Research*, vol. 31, no. 1, pp. 25-37, 1987.
- [25] B. Davis, W. Qiu, R.P. Hamernik, "The use of distortion product otoacoustic emissions in the estimation of hearing and sensory cell loss in noise-damaged cochleas," *Hearing Research*, vol. 187, no. 1, pp. 12-24, 2004.
- [26] E. Emmerich, F. Richter, V. Linss, W. Linss, "Frequency-specific cochlear damage in guinea pig after exposure to different types of realistic industrial noise," *Hearing Research*, vol. 201, no. 1, pp. 90-98, 2005.
- [27] P. Plinkert, W. Hemmert, W. Wagner, K. Just, H. Zenner, "Monitoring noise susceptibility: Sensitivity of otoacoustic emissions and subjective audiometry," *British Journal of Audiology*, vol. 33, no. 6, pp. 367-382, 1999.
- [28] J. Attias, G. Horovitz, N. El-Hatib, B. Nageris, "Detection and clinical diagnosis of noise-induced hearing loss by otoacoustic emissions," *Noise and Health*, vol. 3, no. 12, pp. 19-31, 2001.
- [29] M.E. Boger, A. Sampaio, C. Oliveira, "Otoacoustic emissions in normal-hearing workers exposed to different noise doses," *The International Tinnitus Journal*, vol. 17, no. 1, pp. 74-79, 2012.